

ABONAMENTUL.

Un an 120 cor. (60 lei)
 1/2 an 60 „ (30 lei)
 1/4 an 30 „ (15 lei)
 O lună 10 „ (5 lei)
 Un nr. 50 fil. (25 bani)

Unirea

INSERTIUNI

Un șir garând:
 odată C. 100 cor.
 și a treia C. 120

Redacția este la
 Blaj, în strada
 „Unirii” Blaj

— Ziar național. — Apare în fiecare zi de lucru. —

Pro domo.

— În atenția celor, ce se cuvine. —

Suntem siliți de împrejurările grele să uităm pe-o clipă chestiunile mari de ordin general și să ne ocupăm de noi înșine. Latiniile aveau un adagiu: *sei au făcut pedagog pe acela, pe care-l uriau*. Credem, că nici unei categorii de muncitori nu i-se poate aplica constatarea strămoșilor noștri cu mai multă dreptate decât gazetarului român ardelean de azi. La multele păcate, multele mizerii, cu cari erau obicinuiți până acum, și cari făceau viața gazetărească atât de puțin „rentabilă” s'a mai adaus una, care le întrece pe toate, și care face munca istovitoare și ueigătoare de nevoi a noastră cu mult mai grea și mai enervantă.

Până acum aduceam toate jertfele posibile și de multeori imposibile cerute de meseria noastră; renunțiam la toate distracțiile, la somnul ispititor din nopțile cu ploie și vânt, la siesta de după masă, la întâlnirile cu prieteni, la tot ce dă farmec bieteii vieții omenestii. Și o făceam cu dragă inimă având conștiința, că prin jertfa noastră de fiecare clipă și de fiecare zi, că prin încordarea energiilor noastre, prin nesomnul și neodihna noastră, vom contribui cu ceva la îmbogățirea sufletului mulțimei, la trezirea interesului ei față de marile probleme ale vieții naționale și la formarea unei opinii publice viguroase și aprinsă de dorul de muncă și de luptă. Conștiința aceasta ne da tărie și avânt și ne susținea în clipele de oboseală și desiluzii. Ea ne era unicul stimul și unica mângâiere în serile lungi de veghe, când stam încovoiați la masa de scris pentru a stoarce din mintea și inima noastră tot ce credeam, că poate folosi publicului, care ne citește și așteaptă cu interes scrisul nostru.

Și acum se pare, că vom fi lipsiți și de mângâierea aceasta. Zilnic ne vin scrisori din toate părțile, că cetitorii nu primesc ziarul sau îl primesc cu întârzieri foarte mari și mulți se plâng, că primesc tot al 10—15-lea număr. Și iată-ne ajunși dintr'odată prin lipsa de pricepere sau bunavoință, de energie sau curaj, sau prin fatalitatea împrejurărilor în situația profetului, care strigă în pustie. Muncim și ne svârcolim ziua-

noaptea, jertfim tot ce poate jertfi un om, cu convingerea, că săvârșim o operă de cultură națională și dintr'odată, din bunavoința unei mari instituții de stat, a poștei și a trenului, munca noastră este zădărnicită. Ea nu mai dă roadele, pe cari le dorim noi și pentru cari ne jertfim noi. Scriem și azi ca și ieri și ca și alaltăieri, dar scrisul nostru nu mai străbate în lungul și latul țării, pentru că îl împiedică posta. Deschiderea acestui abiz între noi și opinia publică este cea mai mare lovitură, ce poate veni asupra noastră.

De aceea rugăm cu toată stăruința muncitorului, care și vede nimicită agonisita trudei lui istovitoare, pe cei puși în fruntea serviciului nostru postal să nu ne nefericească. Să pedepsească pe toți subalternii criminali, cari își bat joc de instituția aceasta și de interesele țării cu cea mai strașnică pedeapsă ce poate fi iscodită de mânia omenească. Îi rugăm să ne redeie conștiința, că nu suntem nește soliloquii nefericiți, cari batem apa în piua și strigăm când nu ne ascultă nime. Și credem, că dacă avem noi interesul de-a fi citați, interesul acesta îl are și țara și poate în măsură mai mare decât noi.

În numele nostru și numele miilor de cetățeni pacinici, cari au în orele acestea lungi de iarnă posomorite atâta lipsă de scrisul nostru, ne rugăm, domnilor directori centrali, faceți rânduială la posta statului român!

Întruce flămânzește țara? În numărul nostru de ieri am fost publicat o notă despre contrastul bizar, care îl prezintă țara, că după o recoltă de grâu atât de bogată, cum a fost cea din vara anului curent populația țării flămânzește. Azi un ziar din capitală publică câteva informații senzaționale, cari ne fac să înțelegem, în parte, cauzele mizeriei de azi.

În timp ce populația Capitalei ca și a întregii țări, e amenințată de foame, cerealele și făina destinate spre a alimenta populația putrezesc în gări.

De două luni de zile, cantități mari de cereale și făină trimise de diferite centre din țară, pentru a aproviziona capitala și alte orașe cari suferă, au rămas încărcate în vagoane prin diferite gări, expuse ploilor și intemperiilor.

Toate cerealele și în special porumbul și făina, în cantități de sute de vagoane, au putrezit fără să mai poată avea vreo întrebuințare.

Astfel din informațiunile oficiale pe cari le-am căpătat, din cauza anarhiei și abuzurilor dela căile ferate, la mai multe gări de pe linia Oltenița, s'au stricat mai multe sute de vagoane cu porumb putrezind cu saci cu tot.

Pe linia C.-Lung, în stațiile Mhăești, Schitu Galești etc., alte sute vagoane cu porumb, cari au blocat toate liniile, au putrezit de asemenea în saci, în vagoane deschise.

În gara Piatra-Olt, stau de mai bine de două luni mai multe sute de vagoane de cereale și 100 vagoane de făină, care erau destinate pentru aprovizionarea Capitalei cu pâine și a câtorva cooperative din țară. Aceste enorme cantități s'au stricat completamente.

Tot în această stație, ca și în altele stau săptămâni întregi vagoane cu vite și porci de triat, cari din cauza lipsei de hrană și înghețului, mor zilnic.

Cele relatate mai sus trebuie să paie pe gânduri pe conducătorii treburilor publice, căci pe lângă dezastrul economic și social ce-l produc mai ales în împrejurările actuale, când avem lipsă de cereale și suprafețe enorme au rămas necultivate, dar se mai întâmplă ca cerealele stricate și mai cu seamă porumbul să fie dat în consumație, fie el chiar și mestecar cu cel bun, și se propagă astfel cea mai teribilă boală: pelagra.

Faptele fiind oficial constatate, trebuie luate imediat măsuri, ca cerealele, cari stau prin gări să fie imediat transportate la locurile de destinație, oprind astfel dezastrul care ne amenință.

Eroul † Mihail Dănilă.

Ziua de 14 Februarie este și va rămâne o zi de vecinică pomenire pentru dieceza gr.-cat. de Oradea-mare. În aceea zi acest erou a căzut sub loviturile barbare ale bandelor de săcui. De nu muria el, muriam noi cei 7, designați în cartea lor infernală și judecați la moarte.

Zilele mari istorice au pottit jertfă de sânge, sânge nevinovat, spre întărirea celor mici la inimă și spre încurajarea celor slabi. Eroul nu avea alt păcat, numai acela de-a fi fost preot român cu dragostea învățată față de Neamul Românesc; tare în credință, cu firma nădejde a înfăptuirii hotărârilor dela Alba-Iulia. Era gardistul neînfricat al luptei pentru desrobirea fraților săi, arborând tricolorul pe casa lui Dumnezeu, de unde au sunat cuvintele lui însuflețitoare, pline de focul sacru al dragostei de neam.

Pentru toate acestea au năvălit bandele barbare asupra lui, hulindu-l, batjocorindu-l, bătându-l, l-au împușcat și l-au jefuit.

Decedatul Mihail Dănilă — nepotul lui Georgiu Murășan, paroh și pretopop onorat în Moftinul-mic, care, și el, a suferit și răbdat duhorile temnițelor ungurești dela Satu-mare

pe vremurile Hajdudorogului — a fost preot în Dijir, distr. prot. Lunca, jud. Bihor și a fost ucis mișelește în state de 30 ani, lăsând în urma lui o văduvă îndurerată și 2 copilași orfani. Acest erou este o piatră scumpă ruptă din sunna preoțească a Diecezei Oradane. El este primul martir al Diecezei.

Avem a ne achita tributul de pietate față de acest Erou. Iubiților Frați! Mai ales noi preoții, cari i-am fost frate de un sânge și de o credință. Să nu dăm uitării acel mormânt scump al tovarășului, care a căzut jertfă pentru noi, pentru Neamul Românesc. Să-i înălțăm mormântul cu un monument cât de modest; să-l înălțăm pentru generațiunea viitoare, să știe și ea, că astfel s'a luptat preotul român, chemat sub steagul sfânt de marele poet: *Preoți cu crucea în frunte, căci oastea e creștindă...*

Namăi și numai acel Neam poate fi mare și traic, care-și cinstește martirii săi. Nu te vom uita frate nu! Un neam întreg veghiază asupra memoriei tale. Dormi în pace, fie pământul ușor, somnul lin și dulce până la glorioasa înviere.

Popoști, 1919.

Vasile Tâmaș,
protopop.

Expansiunea americană în Ardeal.

Un inginer american, reprezentant al marelui fabrici de mașini Studebaker din New-York, care din însărcinarea unui trust a studiat fabricile din Ungaria, în trecere prin Ardeal, a spus unui corespondent al „Isbânsii” câteva lucruri, cari pot interesa opinia publică. Ținem să le redăm:

— Noi, americanii — încep inginerul — nu facem secret din faptul, că dorim să ne așezăm capitala în Orient. La noi e o supra-producție a industriei, căci exportăm mașini în valoare de un miliard 214 milioane anual. Avem peste o sută de orașe, cari întrec numărul de 100 de mii la populație și avem peste douăzeci de mii de fabrici de mașini. Exportăm bumbac, grâu, zahăr, untură, carne sărată, aramă cauciuc, hârtie. Până azi nu am exportat decât foarte puțin în Orient. Piața Serbiei, a Bulgariei, a României era exclusiv folosită de capitalismul austro-german, pădurile au fost exploatate de italieni și mașinăriile necesare pentru agronomia și industria dv. le-a furnizat Germania. Care este deosebirea între un motor Diessel și unul Ford, să-ți-o spună un tehnician. Nu fac propagandă industriei americane, dar, azi fără mașinile noastre nu există vitează. Mașinile noastre se pot întrebuința mai cu seamă acolo unde este apă și ulei, cum este la dv. în România în abundență. Am studiat fabricile mari din Ungaria. Am fost la uzinele din Rima Murany, am studiat fabrica Ganz, Schlich, Ni cholsch (care este a capitaliștilor anglo-belgieni). Pot să vă spun, că industria română are cele mai mari șanse de reușită, dar capitalul străin este necesar.

Aci corespondentul numitului ziar a întrerupt pe inginerul american, făcându-i următoarea obiecție:

— Noi românii, vom face un stat național și vom naționaliza și industria românească. Capitalismul străin ne-ar amenința, cu agravarea soartei muncitorimei și ne-ar aduce în greunarea soartei muncitorimei și ne-ar îngreuna situația politică.

— Greșită părere! — se agită americanul. Industrie propriu zisă națională nu există încă, căci de pildă la noi, în Canada, unde fabricile sunt foarte dezvoltate, o bună parte a lor este în mâinile capitaliștilor franco-belgieni.

Dar la dv. în Ardeal de pildă, aveți câteva fabrici mari: fabricile de sodă caustică

Sylvay, sunt instituții austro-belgiene și fabrica de nitro glicerină din Dicio-St. Martin din Ardeal, așa mi se spune, a fost clădită de capitaliști germani, plasați de Kommerzbank-ul din Budapesta. Am văzut o altă fabrică mare din Ardeal, fabrica de piele a fraților Renner. Dar asta e făcută cu capital român?

Capitalismul este internațional și dacă nu v-ați sfiit să imprumutați telefonul și fonograful dela Edisonul nostru, nu vă rușinați, dacă vă dăm, chiar pentru asigurarea și accelerarea progresului dv. industrial, sprijinul nostru,

— Și ce planuri ar avea americanii în România, în deosebi în Ardeal?

— După cum știu, până azi în principiu, au hotărât unele fabrici mari americane, că vor clădi mai multe fabrici. Sunt în perspectivă: o mare fabrică de hârtie, în cazul, dacă vom putea cumpăra o pădure în valoare de 25 milioane. În chestiunea aceasta reprezentantul nostru din Paris a tratat deja cu consiliul dirigent, respective cu d. Mișici, nu știu la ce rezultat s'a ajuns. Am auzit, că reprezentantul fabricii Ford ar avea intențiunea să propună la New-York clădirea unei uzini de fabrici — de mobile, automobile și ceramică (sobe sistem nou). Poate ai auzit, că se proiectează și un tren (firește pentru statul român) între Budapesta, Cluj, Brașov, Galați, Odeșă, care trecând printr'un incunjur-Carpații ar prescurta întinerariul cu 24 de ore, și pe d-ta, înterându-te poate lucrul, te pot informa, că Associated Press-ul are intenția, să facă un institut tipografic și zineografic și să înființeze un birou de presă în București.

Extras din ordonanța

Nr. 21 și 25 (modificată).

1. Vor fi considerați ca infractori;
 - a) Acei cari fără rea credință prin localuri publice gări, trenuri, pe străzi, etc., vor comunica, colporta, comenta în orice chip, știri fie adevărate, fie imaginare, sau păreri relative la operațiunile de războiu, situația și dislocarea trupelor, dispozițiunile autorităților militare, sau orice chestiune privitoare la armata română.
2. Această infracțiune se va judeca și condamna de pretori în prima și ultima instanță, cu închisoare până la un an și cu amendă până la 2000 Lei.

Când faptele de mai sus se vor fi săvârșit în scopul de a spiona, sau trada, se aplică pedepsele prevăzute de legile penale în vigoare în timp de războiu.

Ministrul Vlad și finanțele țării. Într'un interviu acordat ziarului L'Orient, dl ministru Vlad și-a arătat părerile cu privire la situația financiară a țării. Ea nu este chiar atât de rea cum se crede; după părerea dlui Vlad vom ajunge la echilibru până în maximum trei ani.

Până în două săptămâni va fi gata proiectul reformelor financiare. Prima va fi confiscarea, sub formă de impozit a averilor făcute în timpul războiului de funcționarii publici. Impozitul se va ridica până la 90 la sută.

Afară de asta toate averile vor fi levite de o taxă, care se va urca până la 10 la sută. Cum aceste averi pot fi evaluate pentru România Mare la 200 miliarde, dl Vlad speră să atingă cifra datoriei noastre publice.

Natural nouile impozite nu se vor putea încasa imediat. Statul are însă fonduri disponibile spre a întâmpina nevoile. Dacă însă va fi trebuință se va face un împrumut intern.

E adevărat că finanța antantistă ne oferise un împrumut, dar condițiile erau atât de oneroase încât le-am respins. Capitalismul întiade

întotdeauna la acapare. De altfel, n'avem nevoie de acest concurs; ne vom descurca singuri.

Până în două luni budgetul nostru va fi complet fixat. Până atunci și situația internă se va fi schimbat mult din cauza demobilizării. Reperosiunea acestor două fapte asupra valorii leului în străinătate va fi foarte mare.

Apoi Antanta va fi silită, în cele din urmă să ne vie în ajutor, dacă nu vrea să îndrepte comenzile noastre spre Germania și Cehoslovacia, unde schimbul e în avantajul nostru. Nu vom putea continua să plătim atât de scump Alianților noștri, ceea ce vom găsi mai ieftin în alte țări.

România e o țară mare și trebuie să facă o politică conformă cu demnitatea națională. Nu putem primi condiții oneroase.

Informațiuni.

— **Nou șef de resort.** Dl Dr. Valer Moldovan, deputat a fost însărcinat cu conducerea resortului de agricultură și comerț în locul dlui Bontescu, numit ministru la guvernul central.

— **Agraviarea lui I. Slavici.** Clubul parlamentar ardelenesc la propunerea dlui Goldis a cerut primului ministru să intervină pe lângă rege pentru grațierea lui Slavici, care, cum se știe își face la Văcărești osânda de 5 ani de zile pentru jnuta sa antiromânească și colaborarea la zările filogermene „Zua” și „Lumina” lui Stere.

— **Cum se face demobilizarea.** Printr'un ordin al Marelui Cartier se fixează definitiv că toate contingentele dela 1912 în jos, considerate ca trecute în concediu pe ziua de 10 Decembrie sunt de fapt demobilizate și nu vor mai putea fi chemate nici la concentrări.

Pe măsura în care se va efectua demobilizarea treptată a celorlalte contingente, ele vor fi cuprinse în aceeași dispoziție, adică nu vor mai putea fi chemate nici la concentrări, nici la gărzi.

„BANCA AGRARĂ” societate anonimă Cluj.

CONVOCARE.

Domnii acționari ai „Băncii Agrare” societate anonimă în Cluj și Prezidenția Consiliului Dirigent sunt invitați la **adunarea generală de constituire a „Băncii agrare”,** ce se va ține în ziua de 10 Ianuarie 1920 st. n. la orele 10 a. m. în Cluj, în sala de ședință dela Resortul de Industrie, cu următoarea:

Ordin de zi:

1. Constituirea biroului adunării și constituirea acționarilor prezenți;
2. Raportul membrilor fondatori;
3. Stabilirea statutelor și constituirea societății;
4. Prezentarea listei membrilor în consiliul de administrație și a conscrierilor aleși de membrii fondatori;
5. Descărcarea membrilor fondatori pentru chestiunea lor;
6. Încredințarea consiliului de administrație cu îndeplinirea formelor de înregistrare.

Pentru Fondatorii „Băncii Agrare”:

Ignatie Papp, episcop, Vasile C. Osvada,
președinte, secretar gen. resortul
(114) 1-1. de agricultură

Redactor responsabil: Dr. Zenovie Păclișanu.

Numărul censurat de: V. Suci.